

Pozývame Vás
na medzinárodné kolokvium na tému

„Restoratívna spravodlivosť ako výzva: etické hodnoty, otázky a dilemy“

v termíne **2.máj 2011**

Prešov, Slovensko

Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove

Probačná a mediačná práca nevyhnutne obsahuje etickú dimenziu, ktorá je čiastočne zachytená v zákonoch upravujúcich výkon probácie a mediácie, a tiež v etických kódexoch. Pri úvahách nad konkrétnymi situáciami, týkajúcimi sa páchateľov a obetí trestných činov, môže probačný a mediačný pracovník naraziť na množstvo znepokojujúcich otázok.

Cieľom kolokvia je poukázať na to, že schopnosť etickej reflexie je dôležitou súčasťou osobnostnej i profesionálnej kompetencie probačného a mediačného pracovníka.

Ambíciou organizátorov kolokvia je pripraviť zborník, pozostávajúci z odborných reflexií na načrtnuté otázky. Takýto zborník by mohol slúžiť ako inšpirácia pri hľadaní odpovedí na konkrétne otázky, ako súčasť supervízie, či ako pomôcka k cibreniu schopnosti etickej reflexie pre študentov probačnej a mediačnej práce.

Zoznam vybraných etických otázok:

1. Kedy je obeť v takom stave, že je schopná rozpoznať a vyjadriť svoje potreby? Čo ak takúto schopnosť nemá?
2. Ako sa vysporiadame so skutočnosťou, že niektoré potreby sa môžu vynoriť potom, ako bol program mediácie medzi obeťou a páchateľom ukončený?
3. Čo ak niektoré potreby obeť presahujú mieru toho, čo sme schopní chápať či ochotní rešpektovať?
4. Kto nesie zodpovednosť za napĺňanie jednotlivých potrieb obetí?
5. Dokážeme v rámci procesu mediácie dostatočne chrániť obeť pred druhotnou viktimizáciou?
6. Ako sa eticky vysporiadame so situáciami, kedy páchateľ nezrealizuje to, k čomu sa v rámci mediačnej dohody o odškodnení zaviazal?
7. Kto nesie zodpovednosť za napĺňanie jednotlivých potrieb páchateľa či páchateľky?
8. Ako sa vysporiadať s týmito potrebami, ak nie je mediácia možná, pretože obeť zločinu s ňou nesúhlasí?
9. Ako sa vysporiadať s týmito potrebami, ak v priebehu mediácie obeť dáva najavo, že ju nezaujímajú potreby páchateľa?
10. Je etické očakávať od obeť zločinu citlivosť voči potrebám páchateľa?
11. Ako sa vysporiadať s tým, že ten kto pochybil, sa zväčša snaží všemožne vyhnúť hroziacemu trestu, a to aj takými spôsobmi ako je predstieraná ľútosť?
12. Ako sa vysporiadať so situáciou, ak obeť požaduje taký spôsob nápravy škôd, ktorý presahuje kapacity páchateľa či páchateľky?
13. Má sa u obetí vyjadrovanie emócií hnevu, strachu, krivdy a túžby, aby páchateľom a páchateľkám bolo ublížené tak ako oni ublížili, nejak limitovať?

14. Ako zachovať právo obeti na vyjadrenie jej prežívania a zároveň chrániť dôstojnosť páchateľa či páchateľky?
15. Možno od obetí požadovať, aby sa zbavili retributívnych emócií pred stretnutím s páchateľom či páchateľkou v rámci mediácie?
16. Je vôbec mentálne možné oddeliť osobu od jej činov (rešpektovať zločinca ale zavrhnúť zločin)? Alebo ide len o teoretický konštrukt?
17. Aký súvis s ľudskou dôstojnosťou a aké praktické dôsledky má zodpovednosť za vlastné skutky?
18. Sú si naozaj zúčastnené strany rovné z hľadiska ich ľudskej dôstojnosti?
19. Má v sebe predpoklad rovnosti nejaké etické riziká? Môže predpoklad rovnosti niektorú zo zúčastnených strán zvýhodňovať a inej uškodiť?
20. Ako dosiahnuť, aby rešpektovanie dôstojnosti páchateľa nevyvolávalo u obetí dojem, že sa realita spôsobeného zla a nespravodlivosti zľahčuje?
21. Dokážeme nájsť spravodlivú mieru záujmu o potreby páchateľa a potreby obeť? Alebo v rámci mediácie potreby niektorej strany preferujeme? Je vôbec možné zachovať voči zúčastneným stranám postoj nestrannosti a neutrálnosti?
22. Do akej miery determinujeme potreby obetí a páchateľov? Aké potreby sme ochotní akceptovať ako oprávnené?
23. Do akej miery zážitky niektorých účastníkov a účastníčok preberú prioritu alebo ovplyvnia potreby iných účastníkov a účastníčok? Kto o tom rozhodne? Aké sú z toho implikácie?
24. Môže alebo by malo úsilie o podporovanie uzdravenia a poskytnutie symbolickej reparácie plne nahradiť trest, odplatu alebo väzenia?
25. Musí byť účasť páchateľa či páchateľky na mediácii vždy plne dobrovoľná? Je tu nejaký priestor pre donútenie?
26. Čo možno rozumne očakávať od páchateľa v rámci nápravy spôsobených škôd? Kde začína a končí jeho kapacita napraviť spôsobené škody? Majú sa očakávania pohybovať len v hraniciach tejto kapacity?
27. Kto by mal rozhodnúť o tom, ako by mal páchateľ napraviť škody? Musia to byť ľudia ktorí sú najviac zasiahnutí zločinom, teda obeť (prípadne aj ich najbližší)? Môžu to byť komunitní dobrovoľníci a dobrovoľníčky? Môžu justiční úradníci a úradníčky nariadiť restoratívne skutky?
28. Aké miesto majú v procese restoratívnej spravodlivosti súdne sankcie?
29. Sú obeť, ktoré odmietnu mediačné stretnutie s páchateľom, respektíve páchateľkou z morálneho hľadiska nejako horšie, než tie, ktoré túto možnosť využijú? Sú menej hodné spravodlivosti?
30. Poskytuje súčasný justičný systém obetiam väčšiu ochranu ich práv než mediácia?
31. Je nutné, aby sa obeť zúčastnila mediačného stretnutia, k tomu, aby sa páchateľovi či páchateľke poskytla možnosť odškodniť?
32. Čie hlasy sú v restoratívnych programoch privilegované alebo umlčané?
33. Nakoľko bude harmónia (resp. zmierenie) skutočným prínosom pre obeť, pre páchateľov a pre širšiu komunitu?
34. Nezneužívame pojmy ako odpustenie a zmierenie a nenútime obeť k tomu, na čo nie sú pripravené, respektíve čo ich môže ohroziť? O aké riziká tu ide?
35. Sú profesionáli a profesionálky (i laici) schopní rešpektovať autonómiu obetí v plnej miere, alebo sú nevyhnutne limitovaní vlastnými predstavami o tom, čo by mali obeť potrebovať a ako by sa mali zachovať k páchateľovi, respektíve páchateľke?
36. Ako sa vysporiadame s tým, že napriek všetkým dostupným možnostiam k naplneniu potrieb obetí, dlho nedosahujú alebo ani nikdy nedosiahnu stav, ktorý by bolo možné definovať ako obnovená spravodlivosť?
37. V prípade, že obeť nie je otvorená k mediácii, existujú ešte iné možnosti restorácie spravodlivosti?
38. Môže byť za restoratívnu považovaná aj taká forma mediácie, pri ktorej obeť nie je osobne prítomná, ale jej perspektíva je reprezentovaná niečím alebo niekým iným? Môže vôbec niekto zastúpiť obeť?
39. Je možné považovať za restoratívnu takú formu mediácie, pri ktorej obeť a páchateľ komunikujú sprostredkovane (cez mediátora) ale tvárou v tvár sa už možno nikdy nestretnú?

40. Je možné hovoriť o obnove spravodlivosti aj vtedy, ak páchatel' či páchatel'ka nesplatí svoj morálny záväzok voči človeku, ktorého priamo poškodil, ale skutky pokánia adresuje niekomu inému? Môže byť morálny dlh páchatel'a splatený aj tým, že sa jednoducho stane čestným a produktívnym občanom?
41. Je možné objektívne (respektíve spravodlivo) určiť mieru individuálnej a mieru kolektívnej zodpovednosti za zločin a za nápravu vzniknutej situácie? Je v tejto veci možné vyhnúť sa subjektívnym hodnoteniam a predsudkom?
42. Ktorý etický princíp má vyššiu prioritu: princíp spravodlivosti alebo princíp solidarity a konania dobra nad mieru, ktorú sme povinní konať?
43. Ako možno prakticky vyjadriť kolektívnu zodpovednosť za riešenie problémov súvisiacich so zločinom?
44. Kto všetko a v akej miere sa má podieľať na naplňaní potrieb obetí a páchatel'ov?
45. Kto je zodpovedný za existenciu, resp. odstránenie takých stereotypov voči páchatel'om, ktoré ohrozujú úspešný priebeh ich resocializácie?
46. Kto je zodpovedný za existenciu, resp. odstránenie mylných predstáv o obetiach zločinov, ktoré narúšajú proces ich zotavovania?
47. Ako je to s autonómiou páchatel'ov, ktorí sú uväznení?
48. Ako vnímať autonómiu jedincov, ktorí sú pozbavení svojprávnomi?
49. Kto nesie zodpovednosť za prípravu a realizáciu národných stratégií prevencie kriminality?
50. Kto je zodpovedný za zlyhanie systému probácie, ak je probačných pracovníkov príliš málo (vzhľadom na počet klientov)?
51. Niekedy je dosiahnutie spravodlivosti a nápravy stavu vecí reálnejšie, inokedy hraničí s utópiou, pretože škody majú nezvratný charakter. Ako sa zmierime s realitou tejto nespravodlivosti?
52. Existujú situácie, kedy by sa dalo povedať, že sú prejavy solidarity voči obetiam rôznych kategórií trestných činov nespravodlivé? Ak áno, akými spôsobmi možno túto nespravodlivosť eliminovať?

Prihlášky:

- **Termín** pre zaslanie prihlášky: **do 31. marca 2011**
- Prihlášky zasielajte na email adresu: ascend@azet.sk ; do políčka „predmet emailu“ napíšte „**RJ konferencia**“
- Text prihlášky musí obsahovať:
 - o **meno, priezvisko, tituly,**
 - o **pracovisko**
 - o **špecifikáciu účasti:** aktívna – kolokvium / aktívna – zborník / pasívna
 - o **názov príspevku** (v prípade aktívnej účasti)
- po prijatí prihlášky na aktívnu účasť, záujemcovi obratom zašleme šablónu Word dokumentu s nastavenými štýlmi písma a ďalšími pokynmi k formálnej úprave textu príspevku

Texty príspevkov:

- **Termín** pre zaslanie textu príspevku: **do 15. apríla 2011**
- **Rozsah príspevku:** od 5 do 25 normostrán.
- Súčasťou príspevkov môžu byť aj **príklady z praxe** (kazuistiky).
- **Jazyk:** príspevky môžu byť v slovenskom, českom, alebo anglickom jazyku (za jazykovú korektúru svojho textu zodpovedá autor)
- Recenzovaný **zborník** (resp. monografia z vybraných príspevkov) bude publikovaný v elektronickej forme (na CD, a zverejnený na web stránke GTF PU).
- Organizátori si vyhradujú právo neuverejniť príspevok, ktorý sa vymyká téme konferencie, je zamietnutý recenzentmi alebo nemá požadovanú formálnu úpravu

Poplatky (podľa druhu účasti):

- aktívna – kolokvium (osobná účasť na kolokviu s prezentáciou príspevku v rozsahu cca 15 minút, príspevok v zborníku, občerstvenie, obed): 25 EUR
- aktívna – zborník (príspevok v zborníku, resp. monografii bez osobnej prítomnosti na kolokviu): 10 EUR
- pasívna (prítomnosť na kolokviu s možnosťou zapojenia sa do diskusie):
 - o pre študentov zdarma;
 - o pre ostatných záujemcov: 15 EUR (zahŕňa občerstvenie, obed)
- Poplatok je potrebné uhradiť na číslo účtu: **4340080105/3100** najneskôr **do 31. marca 2011** (pri platbe do správy pre adresáta uveďte „**RJ konferencia**“)

Organizátori:

- Prešovská univerzita v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta, Slovensko
- Občianske združenie ASCEND, Prešov, Slovensko
- ESI (Evropský institut pro smír, mediaci a rozhodčí řízení, o.p.s.), Křtiny, ČR
- Foresee Research Group, Maďarsko

Vedúca organizačného tímu:

ThDr. Mgr. Slávka Michančová, PhD.

smichan@unipo.sk ; ascend@azet.sk

00421 903 482 802

V prípade otázok a nejasností ma neváhajte kontaktovať.